

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštne proste.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglasi in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 90.

V Ljubljani, ponedeljek dne 29. oktobra 1917.

Leto I.

Dr. H. Tuma:

Nekritične misli.

I.

Predpogoj resne kritike je ločitev pojmov in postavitev resničnih premis. Proti temu greši prav občutno članek E. Remova v »Napreju« od 6. oktobra. V »Napreju« se od časa do časa oglašajo očitno intelektualci med slovenskimi socialisti, ki bi rad zavzeli neko opoziciono stališče proti socialnodemokratični stranki. Kritika in tudi opozicija ste res potrebni v demokratični predvsem socialistični stranki, to priznavamo. Mora pa biti odkritosrčna in z želje po napredku stranke. Nečem tega odrekati sodr. M. Ruleju in F. Removu, vendar se mi zdita oba precej nacionalistično navdahnjena. Najznačilnejše za njih pisavo je ravno to, da kritizirata slovensko socialno demokracijo prav iz stališča, kakor ga zavzema večina nemške socialne demokracije proti manjšini, katero pa od svoje strani izpodbija.

Remov pravi: »Stališče, ki ga zavzemajo nemške socialistične stranke iz rajha in Avstrije glede narodnostnih problemov, je pač vse prej nego socialistično-demokratično«. Ta premisa je napačna. Na Nemškem in v Avstriji imamo dve struji socialno demokratične stranke, večino, ki se je imenovala prej revizionistično, in manjšino. Ti dve stranki sta se na Nemškem ločili ravno vsled glasovanja 4. avgusta 1914. Članek Remov ima popolnoma prav, ako obsoja stališče nemške večine, s katero je do nedavno soglašala tudi večina avstrijskih socialnih demokratov, nima pa prav, ako očita nepravilnost manjšini nemške socialne demokracije. Slovenski socialisti bivših revizionistov ali sedaj večine socialno demokratične stranke na Nemškem niti ne štejejo za socialiste. Zaradi tega je nerealno, ako Remov očita sploh vsem strankam iz rajha in Avstrije nesocialistično stališče, mesto da bi ločil stranke, ravno ločitev pa je temelj vsake kritike.

Remov podlaga nemškim socialistom glede štockholmske konference, česar niso trdili ne socialisti nemške večine in ne av-

strijske delegacije. Avstrijska socialna demokracija je dala svojo spomenico vsem delegatom za Stockholm na razpolaganje. Remov bi si to spomenico lahko preskrbel.* Ako se opira morda le na časniška poročila, ki so po njegovih citatih očitno napačna, potem je njegova kritika izgrešena, zaradi tega, ker jej manjka dejanske podlage. Z avstrijskimi socialnimi demokrati se res niso strinjali slovenski in češki delegati, a tudi nemška manjšina v rajhu in Avstriji se ni glede vprašanja krivde in glede nevmešavanja v notranje državne zadeve. Remov lahko prebere članek dr. J. Maksa Adlerja v »Arbeiterzeitung«, ki izvaja, da je nevmešavanje nesocialistično in članek Kautskega, ter izjavo manjšine nemških socialistov iz rajha, ki odločno zahtevajo razpravo o krivdi in vzrokih vojne. Ravno v onih točkah, v katerih je nesoglasje, kaže se stališče radikalnih socialistov proti novi struji v nemški socialni demokraciji, katero ravno smatramo za nesocialistično. Polemika Remova ne gre torej proti nemškemu socializmu sploh, marveč proti stranki, ki je zapustila stališče socializma — torej je brezpredmetna.

Avstrijska socialna demokracija nikakor ne zavzema stališča po ohranitvi obstoječih državnih oblik in restituciji nekdanjih ali celo, da mora Rusija priznavati pravico Poljakov do samostojne države, Nemčija in Avstrija pa ne. V svoji spomenici le trdi, kakor je naravno: »pravica samoodločevanja držav ali velikih ali manjših se po sebi razume«. Menda tudi Remov vendar ne bo trdil, da obstoječe suverene države nimajo pravice samoodločevanja? Poleg tega nemška avstrijska socialna demokracija izrecno vzdržuje celo formulo: »brez aneksij, brez kontribucij, samoodločbo narodov«. Spomenica poudarja težkoče, ki se vrivajo glede samoodločevanja narodov. Najprej določa spomenica razliko v pojmu narod pri zapadnih državah z ono, ki velja pri nas in pravi: »ako vzamemo pojem narod v romanskem zmislu, potem pomeni samoodločevanje narodov toliko, kakor svobodo in

* Remov ima to spomenico in je citiral natančno po njej. Op. ur.

neodvisnost obstoječih držav«. Glede samoodločbe narodov v našem avstrijskem zmislu pa loči: 1. narode v osrednji in vzhodni Evropi, ki so tako pomešani med seboj, da je teritorialna omejitev nemogoča, 2. narode, ki so še tako zaostali v kulturi in so brez sredstev, da bi jih samostojnost celo zadrževala v kulturnem in gospodarskem napredku, trdi 3. da mora biti socialno demokratična stranka proti malim državam, posebno pa proti temu, da bi že obstoječe velike države in gospodarska ozemlja razbila v države, kar bi pomenilo zgodovinsko nazadovanje. Iz teh treh razlogov, pravi spomenica, smo zato, da se narodom in narodnim manjšinam, ki ostanejo v zvezi narodnostne države zajamči njihovo kulturno in nacionalno svobodo v obliki avtonomije v obstoječih državah. To stališče pa je docela socialistično. Polno priznanje samouprave vsaki narodnostni skupini, ki se svoje enotnosti zaveda, a strnitev vseh teh samoupravnih skupin v veliko gospodarsko državno skupino, ki je sposobna vzdržati razvoj gospodarstva v smeri napredka in univerzalnosti. Nacionalna samouprava ne sme služiti, da se razbija veliko svetovno kulturno gospodarsko gibanje. Čisto socialistično je, ako se zahteva združitev manjših narodov v veliki državni obliki, ker se tako malim narodom omogoči biti deležni velikega gospodarskega razvoja in ker tudi kulturno zajemajo nove moči v razvoju lastne individualitete pod zaščito velike države.

Glede Poljakov in Fincev spomenica res zahteva ono samostojnost, katero so v zgodovini že imeli, za Poljake v Galiciji in na Pruskem pa le polno avtonomijo v okviru obstoječih držav. To razlikovanje Poljakov, deljenih na tri dele, pa ne izvira iz tega, ker avstrijska delegacija hoče varovati interese Avstrije in Nemčije, marveč je taktična zaradi vprašanja miru in le logična po formuli: brez aneksije, ako bi se izrekla Rusija sama, da dá Poljski polno samostojnost. To ni nikaka aneksija; pač pa bi bila aneksija, ako se proti volji pruske in avstrijske države odtrga dele teh držav proč. Ako smatra vsa socialna demokracija v Stockholmu, da je mir nemogoč, če se zahteva

LISTEK.

A. P. Čehov:

Pozvedba.

Poslovenil Srečko Puncer.

Bilo je opoldne. Graščak Valdirjov, visok krepak mož z ostrizeno glavo in bulečimi očmi, je slekel površnik, si otrl s svilenim robcem čelo in boječe vstopil v sodnijsko pisarno. Tam so škrtali...

Kje bi mogel tukaj nekaj pozvedeti? — se je obrnil do sluga, ki je nesel iz notranje sodnijske pisarne podstavek s kozarci. — Moram nekaj povprašati in dobiti kopijo žurnalne odredbe.

— Izvolite tja! Vidite k tistemu, ki sedi pri oknu! — je rekel sluga in pokazal s podstavkom na zadnje okno.

Valdirjov je zakašljaj in se napravil k oknu. Tam za zeleno, ko legar pegasto mizo, je sedel mlad človek s štirimi čopi na glavi, z dolgim ogrčastim nosom in v oble-

deli uradniški obleki. Ril je s svojim nosom po papirjih in pisal. Okoli njegove desne nosnice se je sprehajala muha. Venomer si je pihal pod nos, kar je dajalo njegovemu licu skrbi poln izraz.

— Ali bi mogel tukaj ... pri vas ... se je obrnil nanj Valdirjov: — poizvedeti o moji zadevi. Jaz sem Valdirjov in nujno rabim kopijo žurnalne odredbe z drugega marca.

Činovnik je potisnil pero v črnilnik in pogledal, ali ni preveč omočil. Ko se je prepričal, da pero ne kaplja je začel škrtati. Ustnica se mu je zategnila, a pihati ni bilo treba več: muha je sedla na uho.

Ali morem nekaj poizvedeti — je ponovil čez minuto Valdirjov, graščak.

— Ivan Alekséjič — je zakričal činovnik v zrak, kakor bi ne opazil Valdirjova. — Reci trgovcu Jalikovu, naj pusti potrditi kopijo policijske prijave. Tisočkrat sem mu že rekel.

Prišel sem radi svoje tožbe z nasledniki kneginje Guguline, — je zamrmral Valdir-

jov. — Znana zadeva. Nujno vas prosim, da se zavzamete zame.

Činovnik kar opazil ni Valdirjova, ujel je muho na ustnici, jo pogledal z zanimanjem in jo vrge. Graščak je zakašljaj in se gromko useknil v kockast robec. A tudi to ni pomagalo. Še ga niso hoteli slišati. Molčanje se je podaljšalo za dve minuti. Valdirjov je potegnil iz žepa papirnat rubelj ter ga položil na odprto knjigo pred činovnika. Ta je namrščil čelo, potegnil k sebi knjigo in jo zaprl.

— Nekaj malega bi povprašal ... Želel bi samo zvedeti iz kakšnega vzroka pravzaprav nasledniki kneginje Guguline ... Ali vas smem motiti?

A činovnik je, zatopljen v svoje misli, vstal, se popraskal po laktu in šel k omari: nekaj iskat. Ko se je čez minuto vrnil k svoji mizi, se je zopet zaposlil s knjigo: na njej je ležal rubelj.

— Samo za minuto vas zmotim ... Moram nekaj malega pozvedeti, samo ...

Činovnik ni slišal; začel je nekaj prepisovati.

aneksije, potem je naravno, da se vse stranke, pa bodisi še tako radikalno socialistične, izreko proti temu, da se proti volji države odtegnajo deli iste. Popolnoma neresnična je trditev Remova, da nemško-avstrijski socialisti ne priznavajo Jugoslovanom in Poljakom pravice do samoodločevanja. Ni res, da avstrijska socialna demokracija hotoma opušča formulo samoodločevanja narodov. Nemška socialna demokracija avstrijska zavzema glede te formule prav tako stališče, kakor jo je zavzemala slovenska delegacija.

Vse socialistično - demokratične stranke zahtevajo predvsem mir, prepričane, da bodo po sklepu miru močne dovolj, da preme notranje razmere evropskih držav v zmislu polne demokracije, ki je predpogoj samoodločevanja narodov. Člankarju Removu najbolj pojasnimo stališče slovenske kakor nemško-avstrijske socialne demokracije, ako mu doslovno navedemo odstavek slovenske spomenice, ki se nanaša na to formulo in to prinesemo v posebnem članku. (Konec prih.)

Za povračilo vojne škode.

Poslanci Loewenstein, Lazarski, Korošec, Okunewskij, Straucher, Delugan in tovariši so podali predlog o uporabi vojnodajstvenega zakona in o povračilu škod, nastalih med vojno. Predložili so obenem tudi že načrt zakona, ki je izročen odseku in pride tam kmalu v razpravo. Ta važni načrt zakona, po katerem zdihuje na tisoče naših rojakov z Goriškega, se glasi:

§ 1. Vse poškodbe, ki jih je povzročila vojna v avstrijskem državnem ozemlju na premakljivem ali nepremakljivem imetju avstrijskih in ogrskih državljanov, v kolikor še niso bile povrnjene po predpisih zakona z dne 26. decembra 1912. DZ. št. 236 — mora država povrniti.

§ 2. Po vojni neposredno povzročene poškodbe so one, ki so nastale:

1. vsled vojnih podjetij avstro-ogrskih, zaveznih ali sovražnih vojsk;

2. vsled ognja ali drugačnih uničenj, tatvine, ropa v ozemlju, ki ga sovražnik neposredno ogroža ali zasede in sicer za čas ogroženja ali zasedenja, in to tudi tedaj, ako se dokaže, da škoda ni nastala v zvezi z vojno samo;

3. vsled bega, odgona ali zavlečenja prebivalstva ali vsled tega, ker se je njihova imovina odpravila iz ozemlja, ki ga je sovražnik zasedel ali neposredno ogrožal.

§ 3. Ako je blago uničeno ali pa izginilo, je plačati polno vrednost; ako je poškodovano, pa le zmanjšano vrednost. Podlaga za odmero odškodnine bōdi ona vrednost, ki jo je imelo blago ob času poškodbe, toda priznati je tudi še primerno doklado, ako nova nabava povzroči višje stroške.

Valdirjov se je namrgodil in brezupno pogledal na škrtajočo družčino.

»Pišejo!« — je pomislil. »Pišejo, vrag vzemi vse skupaj!«

Šel je od mize in brezupno povsobil roke. Sluga, ki je zopet šel mimo s kozarci, je najbrže opazil brezpomočen usmev na njegovem licu, stopil povsem k njemu in ga tiho vprašal:

— No, kaj, ali ste pozvedeli?

— Pozvedoval sem, pa nočejo z menoj govoriti.

— Dajte mu tri rublje . . . je šepnil sluga.

— Dal sem mu že dva.

— A dajte mu še!

Valdirjov se je vrnil k mizi in položil na odprto knjigo zelen bankovec za tri rublje.

Činovnik je zopet potegnil k sebi knjigo in se zaposlil z listanjem; nakrat pa je ko slučajno povzdignil oči na Valdirjovo. Nos se mu je zablislil, porudel in namrdnil v smehu.

— Ah . . . vi izvolite? — je vprašal.

4. Ugotovitev vojnih škod se ima izvršiti po naredbenim potom izdanih pridpisih najdalje tekom leta po sklepu miru, izplačilo priznani hpovračil pa najdalje tekom treh let po sklenjenem miru.

§ 5. Pravico, predlagati ugotovitev poškodb, ima poškodovanec ali vsak stvarno opravičeni. Poškodovanec pa je lastnik, ali sploh, kdor bi bil oškodovan vsled uničenja imetja.

Skobelev kot poslanik.

Koncem koalicijske vojne, ki so jo vevale Anglija, Holandska, Nemčija, Avstrija in Španija proti Ludviku XIV., so se zbrali diplomati v majhnem mestecu na Nizozemskem, da se posvetujejo, kako bi napravili konec krvavemu prepiru. Zastopniki so se pripeljali v zlatu se bleščečih kočijah, imeli so veliko spremstvo. Vse je blestelo v zlatu. Toda že ob vstopu v posvetovalno dvorano je nastalo nespornost. Vedeli niso, kateri poslanik naj ima prednost. Avstrijski poslanik, zastopnik rimskega cesarja in zaščitnik svete cerkve, je zahteval to pravico zase, oda tudi francoski zastopnik, kot zastopnik najbolj kristjanskega vladarja, ne bo vstopal za slugo katerega drugega poslanika. Tega spora niso mogli poravnati nekaj mesecev in šele po mnogih mesecih so se pričele obravnave.

Od Rysmytškega miru je minilo več nego dvesto let. Duh v evropski diplomaciji se pa bivstveno ni spremenil. Diplomatične posle vodijo še vedno plemiški rodovi. Grofovška krona je v Avstriji še vedno vzposobljenostni dokaz za diplomate in celo v demokratični Angliji je diplomacija privilegij starih plemških rodovin. Vsi ti gospodje poznajo prav dobro običajne formalitete, a ne brigajo se za razvoj narodov, za strankarske boje, za gospodarski razvoj in za socialne boje. O vseh teh stvareh morda ne vedo niti toliko kakor povprečni navadni bralec časopisja. Demokracija preveva že vse narode, a diplomacija še vendar čuva svoje tajnosti in navadni meščan ima naravnost strah, da bi pogledal v misterije knežjih voditeljev usode.

To načelo je odpravil vihar iz vzhoda. Celokupni izvrševalni odbor delavskega in vojaškega sveta je sklenil, da pošlje našega sodruga Skobeleva na ententino konferenco, ki bo tam zastopal mirovni program ruske demokracije. Rusijo bosta zastopala na konferenci dva zastopnika: poslanik ruske vlade in poslanik ruske diplomacije. Vladni poslanik bo zastopal vlado, Skobelev pa bo prinesel na konferenco v Pariz ali v London gotov mirovni program ruskega delavskega in vojaškega sveta. Prvič bo zastopal med diplomati zaupnik delavstva stvar demokracije.

Skobelev je še razmeroma mlad. Študiral je na Dunaju tehniko in se je potem vrnil v Kavkazijo, kamor so bili izgnani že nje-

— Želel bi nekaj pozvedeti v moji zadevi . . . Jaz sem Valdirjov.

— Jako mi je ljubo! V Gugulinski zadevi! Zelo lepo! S čim vam morem torej služiti?

Valdirjov mu je razložil svojo prošnjo.

Činovnik je oživel kakor bi ga burja podnetla. Dal je pojasnilo, ukrenil, da se napiše kopija, ponudil prosilcu stol — in vse to v trenutku. Spregovoril je celo o vremenu in vprašal po letini. In, ko se je Valdirjov odpravil, spremil ga je po stopnjicah, smehljaj se uljudno in z največjim spoštovanjem, kakor da bi bil vsak hip pripravljen pasti pred svojim prosilcem v prah. Valdirjovu je je postalo nekako sitno. Pokoren nekemu notranjemu nagibu, je vzel iz žepa rubelj in ga dal činovniku. Ta se je znova klanjal in po glumaško zavihel rubelj, da je komaj malce zamigljajal po zraku.

»Ah ljudje« . . . je pomislil graščak, ko je stopil na ulico. Postal je in si otrl čelo z robcem.

govi starši. Bil je socialno-demokratični poslanec v dumi. Meseca maja po padcu Miljukova in Gučkova je postal prvi minister dela in je ta čas izvedel mnogo socialno-političnih zakonov ter posredoval v mezd-nih sporih, zaradi česar so mu kapitalisti jako nasprotovali, zlasti pa zaradi uvedbe osemurnega delavnika. Sedanji vladi Skobelev ne pripada več, toda demokracija ga je pooblastila z važnejo nalogo, da bo zastopal rusko demokracijo pred poslaniki angleškega in francoskega kapitala, zastopal sklenitev miru.

Diplomati stoje preveč pod vplivom kapitala, zato ni pričakovati takoj velikih uspehov od te misije, toda na vsej stvari je značilno to, naravnost zgodovinske važnosti, da bo posegel naravnost v diplomatiške gende zastopnik delavskega razreda. Skobelev pripada zmernim socialnim demokratom menjševikom; struji, ki se je ves čas zavzemala za mir, ne da bi se prekinile zveze z zavezniki. Skobeleva pošilja k entintini konferenci takozvano desno krilo demokracije; njegova udeležba na tej konferenci je zadnji poizkus vlade, ki sodeluje v Rusiji z meščanstvom in velesilami svetovnega kapitalizma. Če ponesreči še ta poizkus in prinese delavcem in vojakom razočaranje, potem bo prevzelo vodstvo levo krilo, boljševiski, ki imajo v peterburškem delavskem in vojaškem svetu že danes večino. Okrepili so se radikalni boljševiski tudi v skupnem delavskem in vojaškem svetu, ki zastopa vso Rusijo. Še en neuspeh zmernih in moč zadobe radikalci, ki bodo skušali doseči mir neoziraje se na zaveznike in brez strahu pred njimi. Seveda miru, ki bi ogrožal ruske interese ali nasprotoval načelom demokracije, samoodločbi narodov tudi vlada socialne demokracije in socialnih revolucionarjev ne bi mogla skleniti. Do miru utegnemo priti le, če podasta Nemčija in Avstrija roko ruski demokraciji; če se izjavita za mir brez aneksij in vojne odškodnine. To mora biti briga delavstva; tudi to delavstvo si mora priboriti vpliv, kakor si ga je znal pridobiti ruski delavski razred. Volja delavstva bo morala odločevati o usodi nesrečne Evrope. To prepričanje sta tudi izrekla strankini zbor v Nemčiji in tudi zbor nemške avstrijske socialne demokracije, ki sta se vršila prav te dni.

Vojna.

OFENZIVA PROTI ITALIJI.

Gorica zopet naša — čez 100.000 ujetnikov.

Dunaj, 27. okt. (Kor. ur.) Uradno se razglša: Pod osebnim vrhovnim vodstvom cesarja in kralja proti italijanski glavni sili izvršeni udarec se je ggantski razvil. Naše v boju izkušene zmagoslavne soške čete in z nepremagljivo silo prodirajoče nemške čete so izvojevale velik uspeh. Orožno bratstvo zaveznikov, utrjeno na neštetihi bojiščih in zapečateni s krvjo naših najboljših, se je zopet obneslo na brezprimeren način. Ob gornji Soči so naše alpske čete — staroslavni pešpolki, cesarski lovci, strelci iz Štajerske in Tirolske — v skalovjih Rombona in Kanina in na Stolu v žilavi vztrajnosti in z dejanjsko silo premagale ozemlje in sovražnika. **Jugozapadno Kobarida, so zavzeli pruski Šlezijci visoko štrleči Matajur. Tu, kakor tudi zapadno Tolmina, se vrše boji povsod na italijanskih tleh.** Na Banjski planoti se brani sovražnik korak za korakom. **V srditih bojih so bile osvojene postojanke južno Vrha, višina 652 pri Vodica, za katero so se vršili svoječasno tako hudi boji in pa Sv. gora, v Italiji tako proslavljeni sad zmage enajste soške bitke.** Sinovi vseh-dežel Avstrije in Ogrske so tekmovali v napadih. **Pri Kanalu in vzhodno odtod ste dve naši diviziji sami ujeli 16.000 mož in uplenili 200 topov. Severno Gorice stojimo ob Soči.** V odseku Fajtega hriba je ogrska 17. divizija, ki že nad dve leti zmagovito vztraja ob dolnji Soči, iztrgala sovražniku v nenadnem navalu njegovo prvo črto, 3500 Italijanov je

bilo ujetih. Skupno število ujetnikov je narastlo na 60.000, število uplenjenih topov na 500. Dosedaj je bilo sestreljenih 26 sovražnih letal.

Dunaj, 28. oktobra. (Kor. ur.) Uradno se razglša: Naše čete so danes zjutraj zasedle Gorico. Na gradu plapola zopet avstrijska zastava. Sovražnik se je umaknil čez Sočo.

Dunaj, 28. oktobra. (Kor. ur.) Uradno se razglša: Po poltretjem letu slavne in požrtvovalne obrambne vojne je na soški fronti padla včeraj zadnja spona. Tako na kraški planoti kakor tudi v goriškem odseku so naše čete prešle k napadu. Sovražnik se našemu naskoku nikjer ni mogel uspešno ustavljati. Na južnem krilu so naše čete vzele Tržič (Monfalcone). Pri Gradiški je ob treh zjutraj major Mocsary na čelu svojega hrabrega lovskega bataljona št. 11 z naskokom osvojil goreč most čez Sočo ter se polastil hriba Fortini. Na goriškem gradu so ob dveh ponoči oddelki hrvatskega pešpolka št. 96 ponosno razobesili našo zastavo. V naglem zasledovanju sovražnika smo zapadno od osvobojene Gorice prekorčili Sočo ter zasedli višino Podgora. Banjska planota je v naši posesti. Pri Plaveh smo po ljutem boju izsilili prehod čez Sočo. Nemške čete so osvojile Čedad (Cividale). Zlomivši popolnoma sovražni odpor so si čete naših zaveznikov priborile izhod v beneško ravnino. Razbiti armadi vojvode Aosta in generala Capello sta izgubili čez 80.000 ujetnikov. Uplenili smo čez 600 topov. — Šef generalnega štaba.

Dunaj, 28. oktobra. (Kor. ur.) Večerno poročilo: Zmaga nad italijansko armado narašča od ure do ure. Število ujetnikov znaša že nad 100.000 mož, število uplenjenih topov se cení na najmanj 700.

Berlin, 28. oktobra. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Hitro nadaljevanje skupnega napada ob soški fronti je prineslo tudi včeraj velike uspehe. Italijanske čete, ki so našim divizijam skušale zabraniti izhod iz gorovja, smo z močnim sunkom vrgli nazaj. Zvečer so nemške čete zasedle goreče mesto Čedad, prvo italijansko mesto v nižini. Italijanska fronta do Adrije je omajana. Na celi črti zasledujemo sovražnika. Gorica je v rokah avstroogrskih divizij. — Von Ludendorff.

Naše čete prodirajo proti Čedadu.

Tretji dan naše ofenzive proti Italiji je prinesel taktične odločitve velikega operativnega pomena. Z osvojitvijo soško dolino v velikem loku okrožujočih gorskih višin: Rombona, Kanina, Stola in Matajura se je odprla skozi julijske alpe pot v italijansko nižino pri Čedadu (Cividale) in Vidmu. Druga italijanska armada je bila v treh dneh popolnoma razbita ter se umika po cestah in potih, ki vodijo z gorovja proti Tarcentu in Čedadu nazaj. Pritegnjene znatne rezerve so skušale zastaviti pot našim naglo prodirajočim četam, a brez uspeha. Zapadno in južnozapadno od Tolmina so naše čete prekorčile Kolovrat ter korakajo proti Čedadu. Dalje južno se je sovražnik moral umakniti z banjske planote. Zavzeli smo Vrh, stojimo pred Plavo ter smo v odseku Solkan-Sveta gora prodrli do Soče. Tudi na kraški planoti je Borojevičeva armada prešla k napadu ter osvojila Fajtov hrib. Število ujetnikov znaša že nad 60.000 mož. Uplenili smo doslej 510 topov in nebroj vojnega materiala.

Več ko 15 kilometrov na laški zemlji.

Iz vojnega stana se poroča dne 27. okt.: Tudi včerajšnji dan je prinesel pod osebnim vrhovnim vodstvom cesarja vojujočim se četam krasne uspehe. Vojna fronta se je pomaknila več ko 15 kilometrov na italijansko ozemlje. Naše čete pridobivajo uspeh za uspehom. Ob gornjem teku Soče je 22. strelska divizija, prodirajoča od Rombona v zapadni smeri, iztrgala Italijanom 2592 metrov visoki Kanin, južno od Žage pa 1663 metrov visoki Stol. Od Kobarida v južnozpadni

smeri prodirajoče nemške čete so na italijanskem ozemlju z naskokom osvojile Matajur (1641 metrov) ter prodirajo nevzdržno na italijanski zemlji. Na banjski planoti smo vzeli s prvim naskokom v prejšnjih mesecih z ogromnimi žrtvami od Italijanov zavojevani hrib Kuk, Vodice in Sveto goro, ki je nekoliko višja kakor Sabotin in Sv. Gabrijel. S tem so izgubili Italijani vse v enajsti soški bitki osvojeno ozemlje. Severno od Gorice stojimo ob Soči. Tudi na severnem robu kraške planote je 17. južnoogrška divizija vrgla sovražnika iz njegove prve črte. Veliko število ujetnikov je ostalo v naših rokah. Italijanski protisunek je bil brezuspešen. V južnozpadni smeri čez Sočo bežečega sovražnika je naša artiljerija učinkovito obstreljevala. Tudi naši letalci so k uspehu znatno pripomogli.

Sveta gora zopet v naših rokah.

Iz vojnoporočevalskega stana dne 27. okt. se poroča: Sveto goro so zvezne čete v naskoku zavzele. S tem se je podrl nadaljnji steber italijanskega odpora, dosegel se je nov mejnik v našem zmagovitem napredovanju. Ko je dne 25. avgusta zaplapolala na Sveti gori italijanska trobojnica, niso poznali slavonspevi italijanskega časopisja nobene meje. Sv. gora je naenkrat postala »ključ« za osvojitve Trsta. Po tridnevni naši ofenzivi so Italijani ta »ključ« zopet izgubili in pod jeklenimi koraki zveznih armad se je omajala cela italijanska fronta.

Naš generalni štab izdelal načrt za ofenzivo.

O ofenzivi proti Italiji piše Berlinska »Vossische Zeitung«: Pripravo za napad v julijskih alpah je dovršeno in vzorno izdelal generalni štab našega zvestega zaveznika. Zvezne divizije so načrt brezhibno izvršile. To se mora danes s povdarkom povedati.

Pomoč Italiji.

Iz Geneve v Švici se brzojavno poroča: Francoska meja je od petka zaprta. Potniki iz Francije pripovedujejo, da se na jugu prevažajo francoske čete v Italijo. Pariško časopisje zahteva, da se Sarraillova armada iz Grške prepelje na italijansko fronto.

Politični pregled.

— Češki jezik v gosposki zbornici. Ko se je v petek konstituiral zbor tehnikov gosposke zbornice, se je prijetil interesanten dogodek. Ko je predsednik dvorni svetnik Rudolf Dörfel svoj govor končal v češkem jeziku, je član gosposke zbornice Viljem Ginzkey proti temu protestiral, na kar je član dr. Križik izjavil, da se bo tudi gosposka zbornica morala navaditi, da se bo tudi v tem parlamentarnem zastopu češko govorilo.

— Vpoklic nesposobnih. V brambnem odseku je minister za deželno brambo fml. Czapp izjavil: Razprava v zadnji seji brambnega odseka je pokazala, da je odredba glede vpoklica pri prebiranju nesposobnih za črnovojniško službo brez orožja čisto napačno umela. V izdanih navodilih je izrecno odrejeno, da se osebe, ki imajo takozvane B-napake, pa tudi tiste s C-napakami, ki za trajno preprečujejo delazmožnost, ne smejo upoklicati. Poleg tega bodo vsi vpoklicani še enkrat komisijonelno preiskani. Popolnoma napačno je tudi mnenje, da se je mislilo na vpoklic vseh, ki so bili pri prebiranjih spoznani za nesposobne. Taka odredba je že zato nemogoča, ker so ti edini moški delavci, ki so v zaledju še na razpolago splošnemu gospodarstvu.

— Razburjenost v Italiji. Javno mnenje v Italiji stoji pod vtisom nove ofenzive centralnih držav na italijanski fronti. Časopisje skuša javno mnenje pomiriti, češ da je italijansko vojno vodstvo pravočasno vse potrebno ukrenilo in da torej ni resne nevarnosti. Tudi vojni minister je podal v italijanski zbornici pomirljivo izjavo, vendar je vkljub pritrjevanju intervencionistov ostalo razpoloženje v zbornici zelo nervozno. — Glasom poročil iz južne francoske so povzročila poročila o bojih na soški fronti v gornjeitalijanskih mestih strašno paniko. V Mantui in Padovi se pripravljajo premožnejše prebivalstvo za beg. Tudi v drugih

mestih gornje Italije se vrše priprave za odhod. — V Milanu je nabit javen razglas, ki opominja prebivalstvo naj ostane mirno, češ da ni nobene nevarnosti za Lombardijo. V italijanskih parlamentarnih krogih se izraža želja, naj se Sarraillova armada porabi na soški fronti. V Rimu je zavladal pesimizem.

— Usoda ruskih ladij v Riškem zalivu. Glasom brzjavke iz Helsingforsa so Nemci napeli vse sile, da bi odrezali ruske ladje v Riškem zalivu, toda strategiji admirala Rodzova se je posrečilo sovražnika premotiti, tako da so se vse vojne ladje dne 19. t. m. umaknile v finsko vodovje in se združile z glavno silo baltiškega brodogoja.

— Nova ruska poslanika. Novo imenovana ruska veleposlanika za Pariz in Madrid, Maklakov in Slahovič, sta preložila svoj odhod, ker hočeta počakati, da določi predtuma smeri za nvanjo politiko.

— Proti preselitvi vlade v Moskvo. Ne samo socialni revolucionarji, ampak tudi zmerni socialisti izjavljajo, da se naj preseli vlada iz Petrograda le v najskrajnejšem slučaju, ker bi se sicer anarhistično stanje v Petrogradu še povečalo.

Dnevne beležke.

— Gorica zopet naša. Razveselivo poročilo, da je Gorica zopet naša, se je včeraj hitro razširila po Ljubljani ter je vzbudila v vseh krogih prebivalstva radostno razpoloženje, zlasti pa v krogih goriških beguncev, ki težko čakajo trenutka, ko se bodo mogli zopet vrniti v domačijo. Na vseh javnih poslopijih, pa tudi na privatnih hišah so zaplapolale zastave. Zvečer ob šestih je bil obhod vojaške godbe po mestu, katerega se je udeležilo mnogobrojno navdušeno občinstvo.

— Za vojne grobove. Te dni ko se spominja ves svet svojih preminulih, ko prihaja vse s cvetjem k njih gomilam na pokopališčih, ne smemo pozabiti onih, ki leže daleč od nas, v tuji zemlji, na bojiščih, pogosto brez gomile in brez cvetja. Zato naj ne bo nikomur žal malega daru, ki ga bo poklonil v dneh od 31. oktobra do 2. novembra za vojaške grobove. Vsak dar je dobrodošel in se bo porabil, da se preskrbe našim padlim bojnikom dostojni grobovi in da se ti grobovi trajno ohranijo in primerno opremijo.

— Grozna nesreča z ročno granato. V sredo okoli 1. ure popoldne se je igral pri posestniku Kosancu v Gornji Šiški 13letni uslužbenec Miha Peternel z ročno granato, katero je našel gospodar na podu, kjer so nastanjeni vojaki spali, ter jo položil na neko klop. Med igranjem je pa, kakor se poroča »Slovenec«, razpočila granata ter mu odtrgala levo roko pri členku in mu raztrgala spodnji del života tako, da so iz trebuha čreva izstopila. Deček je bil takoj mrtev. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Dravljce. Pri premetavanju sena je treba biti zelo previden! Nedavno je neki posestnik le vsled svoje previdnosti ušel gotovi smrti.

— Naša prehrana. V zadnji seji sveta, ki je prideljen uradi za ljudsko prehrano, se je zahtevalo zvišanje dnevne množine kruha na glavo, kar je pa urad za prehrano za sedaj odklonil. Tudi za sladkor se je poročalo, da se mora kvota znižati, ker sedanje kvote ni mogoče dalje vzdržati. Ječmena je dobivala pivovarniška industrija sedaj le 4 odstotke od porabe v mirnih časih. Tudi proti tej množini so razni govorniki protestirali, češ, da se naj ves ječmen porabi samo za hrano.

— Istrsko vino. Pretečeno sredo se je vršila seja vinske poslovalnice za Istro, v kateri se je porazdelil letošnji istrski pridelek vina in so se določile cene vinu. Določilo se je: 25.000 hektolitrov za rodbine pridelovalcev vina za njihovo rabo in porabo, 16.000 hl za Pulo, 40.000 hl poveljništvu v Bujah, 10.000 hl za mesto Trst, 29.000 hl za porabo istrskega prebivalstva. Istra je torej pridelala 120 tisoč hektolitrov vina. Določila se je najnižja cena 40 K za stopinj alkohola in hektoliter. Če bi istrsko vino imelo povprečno 9 stopinj alkohola, bi se torej prodajalo

po 360 K hektoliter in bi bila torej letos Istra pridelala vina za 43 milijonov in 200 tisoč kron.

— **Olajšave za črnovojnike.** Vojni odsek državnega zbora je sprejel predlog poslanca dr. Liebermanna, ki vlado pozivlja, naj poskrbi, da se črnovojniki v ozadju, ako temu ne nasprotujejo neizogibni vojaški interesi, uporabljajo v domačih krajih, če le možno v njihovem bivališču samem. Sprejet je bil tudi dodatek poslanca Dötscha, naj se bolni črnovojniki na njihovo željo premeste v bolnišnice njihovega kraja.

— **Tatvine na južni železnici.** V zadnjem času se je na železniki progi Ljubljana-Mari- bor izvršilo mnogo tatvin. Iz plombiranih vagonov se je pokradlo mnogo sladkorja, kave, tobaka, mesa in drugega blaga v vrednosti več tisoč kron. Zadnje dni se je posrečilo zalotiti dva tatova. Prijeta in sodišču izročena sta bila konduktor Simon Bednarschek in vlakovodja Marko Schorn. Bednarscheka so prijeli, ko se je ravno mastil z ukradeno slanino.

— **Konstituiranje zastopstva avstrijske nemške socialne demokracije.** Novo izvoljeno zastopstvo avstrijske nemške socialne demokracije se je konstituiralo naslednje: Strankino vodstvo: predsednik dr. Viktor Adler, namestniki Engelbert Pernerstorfer, Karl Seitz in Jožef Tomschik; blagajnik Viljem Ellenbogen. Kontrola: predsednik Ludvik Czech, namestnik Lovre Wirdholz, zapisnikar Robert Preussler; tajnika: Ferdinand Skaret in Julij Deutsch. Glavni urednik „Arbeiter Zeitung“ Friderik Austerlitz, administrator Jurij Emmerling.

— **Za vpoklicane obrtnike.** Zbornica poslancev se bo prihodnji teden bavila s predlogom, naj se odmeri kredit 100 milijonov za obrtnike. Predlog je dobil poročevanje poslanec dr. Hoffmann pl. Wellenhoff. Ker je temu predlogu čas odmerjen, pride že 7. novembra v razpravo. Iz tega zaloga bi dobivali posojila ali podpore obrtniki, ki se vrnejo iz vojne, za zopetno začetje ali nadaljevanje svoje obrti.

— **Vojni vjetniki v Ljubljani.** V soboto je prišlo na ljubljanski grad z italijanske fronte ogromno število vojnih vjetnikov. Skoro vsi so imeli jeklene čelade. Bili so dobre volje ter so se veselo pogovarjali.

— **Prvi sneg ob Kvarneru.** 24. t. m. zvečer je jel padati v reški okolici prvi sneg. Učka in Klek sta bila vsa bela. Tudi vlaki, ki so prihajali iz Hrvaške, so bili pobeljeni s snegom.

— **Najvišje cene za malinovec.** Urad za ljudsko prehrano je določil najvišjo ceno za malinovec v nadrobni razprodaji in sicer kilogram na 6 K 20 vinarjev.

— **Oslepel vojak** dobe odloka vojnega ministrstva lahko zlato hrabrostno svetinjo.

— **Nov avstrijski denar.** V gosposki zbornici je finančni minister v soboto izročil predlog, da se uvede nov kovan denar po 25 in 50 vinarjev ter bankovci po 5 kron.

Aprovizacija.

Izkaznice za zdrob in druga živila za otroke do 3. leta ter za doječe in noseče matere se bodo izdajale v mestni posvetovalnici od 2. do 24. novembra 1917 vsakokrat popoldne od 3. do 5., in sicer: Za stranke v I. krušnem okraju s črkami A do K 2. novembra, s črkami L do Ž 3. nov. Za stranke v II. krušnem okraju s črkami A do K 5. nov., L do Ž 6. nov. Za stranke v III. krušnem okraju s črkami A do K 7. nov., L do Ž 8. nov. Za stranke v IV. krušnem okraju s črkami A do K 9. nov., L do Ž 10. nov. Za stranke v V. krušnem okraju s črkami A do K 12. nov., L do Ž 13. nov. Za stranke v VI. krušnem okraju s črkami A do K 14. nov., L do Ž 15. nov. Za stranke v VII. krušnem okraju s črkami A do K 16. nov., L do Ž 17. nov. Za stranke v VIII. krušnem okraju s črkami A do K 19. nov., L do Ž 20. nov. Za stranke v IX. krušnem okraju s črkami A do K 21. nov., L do Ž 21. nov. Za stranke v X. krušnem okraju s črkami A do K 23. nov., L do Ž 24. nov. Noseče matere morajo predložiti potr-

dilo, da traja nosečnost že nad 3 mesece, doječe matere pa potrdilo, da doje otroka ter da otrok še ni 10 mesecev star. Zato zadostuje potrdilo zdravnika ali zapri-sežene babice in pa izpisek iz krstne knjige, da doječi otrok še ni nad 10 mesecev star. Tudi za izkaznice za otroke do 3. leta je treba predložiti izpisek iz krstne knjige.

Krompir za VII. okraj. Mestna aprovi-zacija bo oddajala strankam VII. okraja krompir v pivovarni Union v Spodnji Šiški v torek, dne 30. t. m. in sredo, dne 31. t. m. Določen je ta-le red: V torek, dne 30. t. m. popoldne od 2. do 3. št. 1 do 100, od 3. do 4. št. 101 do 200, od 4. do 5. št. 201 do 300. V sredo, dne 31. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 301 do 400, od 9. do 10. št. 401 do 500, od 10. do 11. št. 501 do 600, popoldne od 2. do 3. št. 601 do 700, od 3. do 4. št. 701 do 800, od 4. do 5. št. 801 do konca. Vsaka oseba dobi 10 kg. Kilogram stane 30 vin.

Zelje na rumene izkaznice A. Stranke z rumenimi izkaznicami, zaznamovanimi s črko A dobe zelje v torek, dne 30. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Na vrsto pridejo vse od 2. do pol 3. Vsaka oseba dobi 1 kg. Kilogram stane 80 vin.

Zelje na rumene izkaznice B št. 1 do 500. Stranke z rumenimi izkaznicami, zaznamovanimi s črko B, prejmejo kislo zelje v torek, dne 30. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Red je ta-le: Od pol 3. do 3. št. 1 do 100, od 3. do 4. št. 101 do 300, od 4. do 5. št. 301 do 500. Vsaka oseba dobi 1 kg. Kilogram stane 80 vin.

Konsumno in hranilno društvo »Einigkeit« v Celovcu je izdalo pravkar letno poročilo, ki obsega dobo od 1. okt. 1916 do 30. junija 1917. Blaga je društvo v tej dobi razdalo za 829.178 kron 76 vin. Ima 8 filijalk, in sicer v Celovcu tri, po eno v Beljaku, v St. Vidu na Glini, v Dobri vasi, v Črni in v Vaš pri Beljaku. V Črni so člani (451 družin) slovenski rudarji; v tej filijali je razdalo društvo blaga za 68.066 kron 56 vin. — Prebitka izkazuje letni račun 28.361 kron 95 vin. Razdala se bo 3% dividenda. — Društvo ima: deležev K 73.886.45, rez. sklada K 18.741.13, hranilnih vlog K 140.305.91. — Kakor je videti se društvo prav lepo razvija. Ustanovljeno je bilo leta 1908; do danes se mu je pridružilo 3389 družin.

Zadnje vesti.

Odlikovanje velikega admirala Hausa.

Dunaj, 28. oktobra. Na krovu vodilne ladje naše mornarice je izdal cesar lastno-

Št. 15.482.

Razglas.

Naznanitev blaga, obleke in perila.

Na podlagi § 2. ces. naredbe z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131, je odredila c. kr. deželna vlada, da morajo vsi trgovci in obrtniki, ki imajo blago, obleko ali perilo v zalogi ali za druge hranjeno, svoje zaloge po množini in vrsti pismeno naznaniti mestnemu magistratu tekom 8 dni od dneva te razglasitve.

V poštevh prihajajo vsi predmeti, ki so naštetih v § 10 min. naredbe z dne 21. septembra 1917, drž. zak. št. 383, in katere se sme ljudem oddajati za lastno uporabo izključno le proti uvedenim nakaznicam.

V naznanilo ni vzeti predmetov, ki so naštetih v razglasu c. kr. trgovskega ministrstva z dne 21. septembra 1917, drž. zak. št. 384, in za katere ni potreba pri prodaji nakaznic.

Naznanilo so dolžni oddati:

1. Vsi izdelovalci blaga, za katero so predpisane nakaznice.
2. Vsi trgovci z navedenim blagom, s konfekcijskim blagom in s starimi oblekami.
3. Vsi, ki obrtoma predelavajo navedeno blago (konfekcionarji, krojači.)
4. Vsi obrtniki, ki navedeno blago samo pri izdelavi drugih predmetov rabijo, tako na primer: knjigovezi, tapetniki, modistinje, čevlarji, klobučarji, sedlarji, rokovičarji itd.

Kdor se ne bi odzval tem razglasu, kaj zamolčal ali podal le nepopolne in nepravilne podatke, se bo kaznoval po politični oblasti z denarno globo do 5000 K ali z zaporom do 5 mesecev, v kolikor bi ne nastopile še strožje kazni.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 25. oktobra 1917.

ročno pismo na admirala Njegovana, s katerim podeli pokojnemu velikemu admiralu Hausu za izredne njegove zasluge za našo mornarico komanderski križ reda Marije Terezije.

Italijanska vlada odstopila.

Lugano, 27. oktobra. Ministrski predsednik Boselli je v zbornici in senatu že naznanil demisijo skupnega kabineta. Parlament se je odgodil. Odstopivši ministri so se podali v Milan, kamor se je kralj vrnil s fronte. V Rimu je neposredno po odstopu ministrstva po ukazu vojaških oblasti izvedla policija hišne preiskave v pisarnah strokovnih društev.

Štiri Caproni sestreljeni.

Budapešta, 28. oktobra. Dopisnik »Pester Lloyd« poroča iz Tolmina: V četrtak je bil med flotiljo Capronijev in Fokkerjevimi aparati velik zračni boj. V poteku razburljive zračne borbe so bili zaporedoma sestreljeni 4 Caproni. Italijanski letalci so metali tudi po noči bombe na naše kolodvorske naprave. Italijanska premoč v zraku je minila.

Ruska vojska za mir.

Stockholm, 28. oktobra. Kakor petrograški delavski in vojaški sovjet, sklenili so tudi zastopniki na Finskem se nahajajočih ruskih čet resolucijo, ki zahteva, da se na vseh frontah sklene premirje ter uvedejo takoj mirovna pogajanja.

Amerikanci na francoski fronti.

New York, 28. oktobra. Amerikanske čete se nahajajo sedaj na francoski fronti v sprednjih strelskih jarkih. Amerikanska artiljerija je oddala prvi strel v francoski ofenzivi.

Amerikansko odposlanstvo v Evropi.

London 26. oktobra. »Central News« poročajo: Dvanajst članov amerikanskega kongresa je dospelo danes v London. Odposlanstvo se poda pozneje v Pariz in na fronto.

Kongres v Moskvi.

Moskva 26. oktobra. (Agentura.) V navzočnosti več kot tisoč zastopnikov se je, vsporedno s petrograškim predparlamentom, otvoril kongres politikov, zlasti zastopnikov nedemokratskih krogov.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!